

text: Lukáš Paulů

Aleš Březina

foto: Lovise Denglera
s režisérem Robertem Wilsonem na Long Islandu, při přípravách Věc Makropulos pro ND Praha

V Plzni vystudoval na konzervatoři hru na housle, na Univerzitě Karlově a v Basileji muzikologii. Od roku 1994 je ředitelem Institutu Bohuslava Martinů v Praze. O hudbě 20. století, zejména o životě a díle Bohuslava Martinů, publikoval v českých i zahraničních časopisech a sbornících. Přednášel na mnoha konferencích jak v Evropě, tak v USA. Aleš Březina je členem umělecké rady mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro a Národního divadla v Praze. Hudbu zkomponoval například k filmům Knoflíkáři, Musíme si pomáhat, Horem pádem, Kráska v nesnázích a Obsluhoval jsem anglického krále.

foto: Gabriela Fárová

Kromě Prahy a Plzně jste studoval i v zahraničí, konkrétně v Basileji. Proč právě Švýcarsko?

Švýcarskou muzikologii jsem vždy velmi obdivoval, navíc nedaleko od Basileje strávil poslední období svého života Bohuslav Martinů, a já jsem tak měl díky studiu muzikologie na tamní univerzitě možnost poznat osobně řadu jeho blízkých přátel a spolupracovníků.

Věnujete se dílu Bohuslava Martinů. Čím vás jeho dílo oslovilo?

Je to krásná hudba, bohatá na emoce a přitom podléhající přísnému řádu. Zrcadlí se v ní velká část dějin klasické hudby od anglických a nizozemských madrigalistů, přes počátky vícehlasu, Monteverdiho, barokní concerto grosso až po inspiraci klasiky české hudby, moravskou lidovou hudbou a hudbou 20. století. Přitom jsou jeho skladby svrchované osobité a formálně sevřené.

Od poloviny 90. let působíte jako ředitel právě na Institutu Bohuslava Martinů. Můžete popsat, jak jste se k této práci dostal a co obnáší?

O mé práci na basilejské univerzitě se dozvěděl tehdejší prezident Nadace B. Martinů, skladatel Viktor Kalabis, který se v polovině 90. let zabýval myšlenkou na založení vědecké instituce věnující se odkazu Martinů. Pozval mne do Prahy na osobní schůzku, na které jsme si okamžitě skvěle porozuměli, a pak jsme spolu strávili řadu krásných let při spolupráci plné důvěry a otevřenosti. Hlavním posláním Institutu Bohuslava Martinů je shromažďování všech důležitých materiálů o tomto skladateli (tištěných not, autografů, dopisů, textů, nahrávek ad.) a jejich zpřístupňování všem zájemcům u nás ve studovně a částečně i na www.martinu.cz. Přípravujeme rozsáhlý projekt souborného kritického vydání děl B. Martinů, který potrvá zhruba 50 let. Pořádáme o něm konference v Čechách i v zahraničí,

píšeme o něm texty do českého i zahraničního odborného tisku, vydáváme publikační řadu Martinů Studies. V posledních pěti letech jsme hodně času a úsilí věnovali mezinárodnímu projektu Martinů Revisited, připomínajícímu 50. výročí skladatelova úmrtí (2009) a 120. výročí jeho narození (2010).

Mimo jiné jste autor filmové hudby. Jak vnímáte roli hudby ve filmu?

Záleží samozřejmě na typu filmu. Někde má filmová hudba jen vytváří atmosféru (Knoflíkáři), jinde pomáhá spojit řadu krátkých scén ve větší celky (Kráska v nesnázích, Kawasakiho růže), občas aktivně vstupuje do děje (Musíme si pomáhat, Obsluhoval jsem anglického krále) a výjimečně se někdy dokonce dostane i hodně do popředí (Horem pádem). Hlavní úloha filmové hudby je formotvorná a stylotvorná. Má možnost vyjádřit to, na co slova nestačí nebo co by vyřčeno působilo banálně.

foto: Rudolf Sagmeister

Jako „otce“ filmové hudby vnímám kupříkladu Ennio Morriconeho, souhlasíte se mnou? Pokud ne, kdo je pro vás tím „guru“?

Morricone je samozřejmě úžasný, ale dějiny filmové hudby již před ním vytvářeli pianisté a varhaníci, doprovázející němé filmy – miluji tehdejší kinové varhany značky Wurlitzer, na které bylo možno hrát téměř všechno až po velký orchestr a vydávat k tomu řadu neuvěřitelných zvuků. Po nástupu zvukového filmu se v Hollywoodu prosadili skvělí středoevropští skladatelé jako Erich Wolfgang Korngold a Felix Waxman, nádherné partitury napsal Bernhard Herrmann, v evropském filmu té doby se mi nesmírně líbí hudba Josefa Kosmy, Nino Roty a úžasně propracované partitury Zdeňka Lišky. Z žijících autorů je to např. Philip Glass, Gabriel Yared, Alberto Iglesias, Jon Brion... Existují ale také skvělé filmy bez hudby, viz např. „4 měsíce, 3 týdny a 2 dny“.

a dosáhne jí, a přesto je z dlouhodobé perspektivy vítězkou ona. Od začátku našich hovorů se Soňou Červenou a Jiřím Nekvasilem jsme uvažovali o nějakém silném ženském osudu a to splňuje osud JUDr. Milady Horákové v míře vrchovaté.

Soňa Červená dále zpívala ve vašem melodramatu „A-ha!“ Zdá se, že je to vaše dvorní zpěvačka, kdy a jak došlo k navázání vaší spolupráce?

Netroufal bych si ji označit za svou dvorní zpěvačku, pro Soňu píše a psala celá řada skladatelů od Hanse Wernera Henzeho přes Toma Waitse a Lou Reeda až po Jana Klusáka, Tomáše Hanzlíka a mnohé další. Já jsem se s ní poprvé setkal při práci na filmu Pupendo, pak jsem pro ni napsal jedno malé tango, které ona krásně otextovala a již mnohokrát zazpívala, následoval melodram na slova jednoho básníka z okruhu autorů okolo kabaretu Červená sedma, opera „Zítřka

foto: Kurt Vinion

se bude...“, nyní se chystáme v režii Roberta Wilsona na Čapkovu Věc Makropulos a do toho přemýšlíme o dalším společném operním projektu.

U OSA jste zastupován od roku 2002, 1. 1. 2009 jste se stal členem. Co vás přimělo nechat se OSA zastupovat?

Byl jsem osloven s nabídkou na zastupování a rád jsem ji přijal.

Jak fungování OSA vnímáte?

OSA je léty prověřený instrument, oceňuji šíři jeho mezinárodních styků a také trpělivost v jednání s autory, např. při neustálém urgování ohlášek dosud nenahlášených skladeb...

Registrujete činnost České pirátské strany?

Je to zdánlivě sympatická parta naprosto pomýlených lidí, mezi nimiž výrazně převažují uživatelé umění nad tvůrci.

Co vás v příštích dnech, týdnech, měsících čeká?

V září to byla Muchova epopej v Městském divadle v Brně, nyní mne čeká Věc Makropulos s Robertem Wilsonem a Soňou Červenou v ND Praha, premiéra mé nové orchestrální skladby 14.12. v Rudolfinu v podání Pražského komorního orchestru, nová opera, příští film Jana Hřebejka, vydání prvního svazku Souborného kritického vydání skladeb Bohuslava Martinů, vydání sborníku z loňské mezinárodní konference o B. Martinů, ukončení projektu Martinů Revisited, dramaturgie festivalu České sny 2011 a několik dalších, zatím ne úplně sto procentně jistých spoluprací.